

Brüssel, 2.3.2016
COM(2016) 110 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Pariisi kliimakonverentsi tulemused: Pariisi kokkuleppe tagajärgede hinnang, mis on lisatud nõukogu otsuse ettepanekule allkirjastada Euroopa Liidu nimel ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel sõlmitud Pariisi kokkulepe

1. Sissejuhatus

2015. aasta Pariisi kokkulepe on ajalooliselt oluline verstapost ülemaailmses kliimamuutuste vastases võitluses. Kokkuleppega saavutati olukord, kus meil on viimane võimalus parandada tulevastele põlvkondadele stabiilsem ja puhtama keskkonnaga ning õiglasema ühiskonna ja jõukama majandusega planeet. Selle eesmärgi saavutamisele aitab kaasa ka säästva arengu tegevuskava aastani 2030. Kõnealune kokkulepe annab tõuke minna kogu maailmas üle puhtale energeetikale. Selliseks üleminekuks on vaja muuta ettevõtluse ja investeerimisega seotud käitumismustreid ja stiimuleid kõigis poliitikavaldkondades. ELi jaoks kaasnevad kokkuleppega olulised võimalused, eelkõige töökohtade loomiseks ja majanduskasvuks. Kõnealune üleminek stimuleerib taastuvenergeetika valdkonnas investeringuid ja innovatsiooni ning aitab seeläbi ELil saavutada taastuvenergeetika alal maailmas juhtpositsiooni ja kasvatada ELis toodetud kaupade ning osutatavate teenuste (mis on seotud näiteks energiatõhususega) turgu.

Pariisi kokkulepe on esimene kliimamuutusi käsitlev mitmepoolne kokkulepe, mis hõlmab peaaegu kogu maailma heidet. Pariisi kokkuleppe sõlmimine on maailma jaoks suur edusamm ning kinnitab vajadust pürgida ELis jätkuvalt vähese CO₂-heitega majanduse poole. ELi läbirääkimisstrateegia oli kokkuleppe saavutamisel määrava tähtsusega. EL on toetanud suurte kohustuste võtmist, kasutades ära oma kogemusi tulemusliku kliimapoliitika ning läbirääkimiste ja eeskirjadel põhineva rahvusvahelise koostöö alal. EList sai esimene suur majandusjõud, kes esitas 6. märtsil 2015 oma kliimakava (st kavatsetava riiklikult kindlaks määratud panuse), mis vastas Euroopa Ülemkogu poolt 2014. aasta oktoobris sätestatud kliima- ja energiaraamistikule¹ 2030 ning Euroopa Komisjoni tegevuskavale kliimamuutuste vastaseks võitluseks pärast aastat 2020². EL on püstitanud ambitsioonika ja kõiki majandussektoreid hõlmava eesmärgi, mille kohaselt tuleb 2030. aastaks vähendada kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 40 %. Kõnealune eesmärk põhineb üleilmsetel prognoosidel, mis on kooskõlas Pariisi kokkuleppe keskpika perioodi sihiga.

Kogu Pariisi konverentsi vältel hoidis EL alal kõrgetasemelist poliitilist sidusust. Kõik ELi ministrid näitasid Pariisis üles eduks vajalikku tahet ja pühendumust. EL tegutses ühtselt, kaitstes oma seisukohta vastavalt keskkonna nõukogus kokku lepitud põhimõtetele. See võimaldas ELil osaleda kõikides läbirääkimiste etappides ühtse ja ühise seisukohaga, mis oli oluline eeldus soovitud tulemusteni jõudmiseks Pariisis. ELi kliimadiplomaatia kõige olulisema tulemusena moodustati EList ja tema partneritest koosnev laiapõhjaline koalitsioon, mis hõlmab arenenud riike ja arengumaid, kes pooldasid kõige ulatuslikumate kohustuste võtmist. See kõrgeid sihte seadev koalitsioon mängis läbirääkimistel väga olulist rolli positiivse dünaamika kujundamises ja kõikide suurte heitkoguste tekitajate veenmises, et Pariisi kokkulepe tuleb heaks kiita.

Lisaks on võrreldes Kopenhaagenis 2009. aastal ebaõnnestunud kõnelustega olukord maailmas täielikult muutunud ning üleilmselt toimus alt ülespoole suunatud protsess, mille

¹ Euroopa Ülemkogu 24. oktoobri 2014. aasta järeldused.

² Pariisi protokoll – tegevuskava kliimamuutuste vastaseks võitluseks pärast aastat 2020, COM(2015) 81 final.

tulemusena tõmmati kaasa nii valitsused kui ka sellised valitsusvälised osalejad nagu ettevõtjad, investorid, linnad ja kodanikuühiskond. Tänu väärivad Prantsusmaa kliimakonverentsi eesistujariigina ja ÜRO Pariisi konverentsi eel ja kestel valitsenud positiivse dünaamika eest.

Pariisi kokkuleppel põhinevate kohustuste täitmiseks on vaja säilitada hoogu ja tugevat poliitilist tahet, mis võimaldab tagada ülemineku kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisele ja kliimanetraalsele ühiskonnale sotsiaalselt õiglasel viisil. Kliimamuutused peaksid püsima asjaomaste rahvusvaheliste foorumite, sealhulgas G20 ja G7 kohtumiste poliitilistes tegevuskavades. Sellega seoses praktiseerib EL ka edaspidi oma rahvusvahelist juhtrolli ja kliimadiplomaatiat³.

2. Pariisi kokkulepe – ülemaailmne lepe

2.1. Pariisi kokkuleppe põhielemendid

Pariisi kokkuleppega nähakse ette ülemaailmne tegevuskava, mille eesmärk on luua soodne olukord ohtlike kliimamuutuste ärahoidmiseks ning millega seoses tunnistatakse, et kliimamuutuste ärahoidmiseks tuleb võimalikult kiiresti asuda vähendama ülemaailmset kasvuhoonegaaside heidet ja saavutada kliimanetraalsus käesoleva sajandi teisel poolel. Kokkuleppe põhielemendid on järgmised.

- Sellega püstitatakse pikaajaline eesmärk hoida globaalne soojenemine tunduvalt alla 2 °C võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega, ning teha jõupingutusi, et piirata temperatuuri tõusu 1,5 °C-ni. Mittesiduvast 1,5 °C eesmärgis lepiti kokku, et julgustada riike seadma suuremaid eesmärke ja rõhutada probleeme, mis esinevad kõige haavatavamates riikides, kus juba kogetakse kliimamuutuste mõju.
- Sellega saadeti kõikidele sidusrühmadele, investoritele, ettevõtjatele ja poliitikakujundajatele ning kodanikuühiskonnale selge sõnum, et ülemaailmne üleminek puhtale energiale on möödapääsmatu ja järjest enam tuleb kasutada muid ressursse kui fossiilkütused. Olukorras, kus 189 riigi kliimakavad hõlmavad umbes 98 % kõikidest heitkogustest, on kliimamuutustega võitlemisest saanud tõeliselt üleilmne jõupingutus. Tänu Pariisi kokkuleppele saavad üksikutest meetmetest kõiki osalisi hõlmavad meetmed.
- Kokkuleppega nähakse ette dünaamiline mehhanism, mis võimaldab võetud kohustusi aja jooksul hinnata ja suurendada. Alates 2023. aastast kogunevad osalised iga viie aasta tagant, et teha üleilmne ülevaade, kus hinnatakse heite vähendamise, kliimamuutustega kohanemise ning antud ja saadud toetusega seoses tehtud edusamme, võttes arvesse kokkuleppe pikaajalisi eesmärke.
- Osalistel on õiguslikult siduv kohustus rakendada siseriiklikke leevendusmeetmeid, et saavutada oma panusega seotud eesmärk.

³ Nõukogu 15. veebruari 2016. aasta järeldused, mis käsitlevad Euroopa kliimadiplomaatiat pärast ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärku.

- Kokkuleppega on kehtestatud süvendatud läbipaistvuse ja aruandekohustuse raamistik, mis hõlmab muuhulgas lepinguosaliste poolt iga kahe aasta tagant kasvuhoonegaaside inventuuri ja edusammude jälgimiseks vajalike andmete esitamist, ekspertide tehtavat kontrolli, osaliste edusamme toetavat mitmepoolset kaalutlemist ning rakendamise hõlbustamise ja nõuetele vastavuse edendamise mehhanismi.
- Sellega nähakse ette ulatuslik solidaarsuspakett, mis sisaldab asjakohaseid sätteid kliimamuutustega seotud rahastamise ning kliimamuutustega kohanemise ja nende negatiivsest mõjust tuleneva kahjuga seotud vajaduste kohta. Kohanemisega seotud individuaalsete ja kollektiivsete meetmete edendamiseks püstitatakse Pariisi kokkuleppega esmakordselt ülemaailmne eesmärk suurendada kohanemissuutlikkust ja vastupanuvõimet kliimamuutustele ning vähendada haavatavust kliimamuutuste suhtes. Rahvusvahelisel tasandil edendab see kokkuleppe osaliste vahelist tihedamat koostööd kohanemist käsitlevate teaduslikult põhjendatud teadmiste ning tavasid ja põhimõtteid käsitleva teabe jagamisel.

2.2. Pariisi kokkuleppe ratifitseerimine ja jõustumine

Pariisi kokkuleppe sõlmimine on oluline saavutus. EL jätkab aktiivset osalemist rahvusvahelistes kliimaläbirääkimistes, et tagada Pariisi kokkuleppe arvessevõtmine kõigis selle rakendussätetes, mis käsitlevad näiteks läbipaistvust ja aruandekohustust, säästva arengu mehhanisme ja tehnoloogiaga seotud mehhanisme.

Järgmine samm on Pariisi kokkuleppe allkirjastamine. Kokkuleppe avatakse allakirjutamiseks 22. aprillil 2016 New Yorgis ning see jõustub, kui kokkuleppe on ratifitseerinud vähemalt 55 osalist, kelle tekitatud heitkogused moodustavad vähemalt 55 % ülemaailmsest heitest. Soovitav on kokkuleppe võimalikult kiire ratifitseerimine ja jõustumine, sest see annaks kõigile riikidele õiguskindluse, et kokkulepet hakatakse peagi kohaldama. EL peaks olema valmis ratifitseerima Pariisi kokkuleppe nii ruttu kui võimalik.

2.3. Pariisi kokkuleppe vahe-eesmärgid

Pariisi kokkuleppes on ette nähtud mitu vahe-eesmärki. Tuleb välja kujundada selge arusaamine sellest, milliseid nõudmisi 1,5 °C eesmärgi püstitamine poliitikakujundamisele esitab. Valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 5. hindamisaruanne ei andnud kasina teadusliku analüüsi tõttu sellele küsimusele selget vastust. Selle puudujäägi korvamiseks on valitsustevahelisel kliimamuutuste rühmal palutud koostada 2018. aastaks eriaruanne. EL annab panuse selle aruande koostamise eesmärgil tehtavasse rahvusvahelisse teadustöösse. EL peaks osalema 2018. aastal esimeses nn hõlbustavas dialoogis, mis peetakse kollektiivsete sihtide ja võetud kohustuste rakendamisel tehtud edusammude hindamiseks. Seoses sellega võtab EL 2023. aastal osa esimese üleilmse ülevaate koostamisest, kus kaalutakse võimalusi järjest ulatuslikumate meetmete võtmiseks kõigi osaliste poolt 2030. aasta järgset perioodi silmas pidades. Selleks on nii ELil kui ka muudel osalistel palutud esitada 2020. aastaks oma pikaajalised arengustrateegiad, mille eesmärk on saavutada sajandi keskpaigaks kasvuhoonegaaside heite madal tase. Kõnealuste strateegiate koostamise hõlbustamiseks

korraldab komisjon majanduslike ja sotsiaalsete muutuste põhjaliku analüüsi, et toetada poliitilist arutelu Euroopa Parlamendis, nõukogus ja sidusrühmadega.

3. Pariisi kokkuleppe rakendamine ELis

Üleminek vähese CO₂-heitega ressursitõhusale majandusele nõuab olulisi muutusi tehnoloogia, energeetika, majanduse ja rahanduse valdkonnas ning lõppkokkuvõttes ühiskonnas tervikuna. Pariisi kokkulepe kujutab endast võimalust majanduse ümberkujundamiseks, uute töökohtade loomiseks ja majanduskasvuks. See on keskne tegur säästva arengu ulatuslikumate eesmärkide saavutamisel, samuti investeeringute, konkurentsivõime, ringmajanduse, teadusuuringute, innovatsiooni ja puhtale energeetikale ülemineku seotud ELi prioriteetide elluviimisel. Pariisi kokkuleppe rakendamine loob ärivõimalusi, mis aitavad ELil säilitada esimese turuletulija eelist ja seda ära kasutada taastuvate energiaallikate ja energiatõhususe edendamise ning muu vähese CO₂-heitega tehnoloogia turu arendamisega seotud üleilmse konkurentsi raames. Et sellest kasu lõigata, peab EL näitama jätkuvalt eeskuju heite vähendamise poliitika kujundamisel ja rakendamisel ning võimaluste loomisel innovatsiooniks ja moderniseerimiseks vajalike avaliku ja erasektori investeeringute kiirendamiseks kõikides olulistest sektorites, tagades samas, et ülejäänud suured majandusjõud jätkavad kohustuste täitmist. Üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele tuleb nõuetekohaselt juhtida, võttes arvesse energialiikide ja majanduse struktuuri erinevusi ELis. See tähendab ka, et tuleb ennetada ja leevendada puhtale energeetikale ülemineku sotsiaalseid mõjusid konkreetsetes piirkondades ja sotsiaalmajanduslikes sektorites.

3.1. Vähese CO₂-heitega majandusele üleminekut soodustava keskkonna kujundamine

Energialiidu rakendamine

ELi otsus minna üle puhtale energeetikale on pöördumatu ja vankumatu. Energialiidu põhieesmärgi kohaselt peame „*loobuma fossiilkütustel põhinevast majandusest, kus energia tootmisel rakendatakse pakkumisest lähtuvat tsentraliseeritud lähenemisviisi ning mis põhineb vanal tehnoloogial ja aegunud ärimudelitel. Peame suurendama tarbijate otsustuspädevust ja (...) hülgama killustatud süsteemi, mida iseloomustavad liikmesriikide kooskõlastamata poliitika, turutõkked ja energeetika seisukohast isoleeritud piirkonnad*”⁴. Energialiidu projekt koos kõigi oma mõõtmetega loob laiema raamistiku, mis võimaldab ELil pakkuda soodsat keskkonda puhtale energeetikale üleminekuks. Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmetel investeeritakse kliimakavade täieliku rakendamise korral energiatõhususse ja vähese CO₂-heitega tehnoloogiasse 2015.–2030. aastal 13,5 triljonit USA dollarit, mis tähendab, et aastas investeeritakse nendesse valdkondadesse keskmiselt 840 miljardit USA dollarit. Kliimakavade peamine mõju ei seisne ainult investeeringute suurenemises, vaid ka nende jagunemise tasakaalustamises kütuseliikide ja sektorite ning pakkumise ja nõudluse vahel. Muu hulgas on taastuvatesse energiaallikatesse tehtavate

⁴ Vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegia, COM(2015) 80, 25. veebruar 2015.

investeeringute maht ligikaudu kolm korda suurem fossiilkütustesse tehtavate investeeringute mahust, samas kui investeeringud energiatõhususse (kus on eestvedajaiks transpordi- ja ehitussektor) on prognooside kohaselt sama suured kui energiasüsteemi muudesse osadesse tehtavad investeeringud.

Innovatsioon ja konkurentsivõime

Pariisi kokkuleppes antakse selge ja ambitsioonikas suund vähese CO₂-heitega ühiskonnale üleminekuks vajaliku innovatsiooni edendamiseks. Pariisi konverentsi vältel käivitasid 20 maailma juhtivat majandust n-õ innovatsioonimissiooni, mille eesmärk on anda uut hoogu puhta energeetika valdkonnas toimuvale innovatsioonile avalikus ja erasektoris, arendada ja rakendada murrangulist tehnoloogiat ning vähendada kulusid. EL soovib selle algatusega ühineda, arvestades et programmi „Horisont 2020” raames on CO₂-heite vähendamisele suunatud teadusuuringutele ELi eelarvest eraldatavaid vahendeid ajavahemikuks 2014–2020 juba kahekordistatud ning EL on võtnud kohustuse investeerida vähemalt 35 % programmi „Horisont 2020” vahenditest kliimameetmetesse. Lisaks kasutatakse energialiidu tulevase teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime strateegia puhul ära energeetika-, transpordi-, ringmajandus-, tööstus- ja digitaalinnovatsiooni vahelist koostõimet. See peaks aitama suurendada Euroopa praeguste ja tulevaste CO₂-heite vähendamisele ja energiatõhususe suurendamisele suunatud tehnoloogialahenduste konkurentsivõimet.

Investeeringud ja kapitaliturud

Erasektori investeeringuid on vaja suunata ja kiiresti suurendada, et toetada üleminekut vähese heitega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele ning vältida enda sidumist rohkesti heidet tekitava taristu ja varadega. ELi rahalised vahendid mängivad turgude elavdamisel olulist rolli⁵. Heite vähendamise ja energiatõhususega seotud investeeringuid ühtsel turul peaks soodustama Euroopa Liidus investeerimistõkete kõrvaldamise meetmetele keskenduva Euroopa investeerimiskava raames pakutav investeeringutoetus ning Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) kaudu pakutav võimalik rahastamine. Euroopa investeerimiskava on selles valdkonnas andnud juba paljulubavaid tulemusi⁶ ja selle pakutavaid võimalusi tuleks põhjalikumalt uurida. Komisjon käivitas hiljuti Euroopa investeerimisprojektide portaali, mis on peagi täielikult töövalmis. Selle eesmärk on tutvustada investoritele elujõulisi ja usaldusväärseid investeerimisprojekte Euroopas. Energeetika sidusrühmi kutsutakse üles saatma oma projekte Euroopa investeerimisprojektide portaali, et luua potentsiaalsete investorite jaoks terviklik ülevaade investeerimisprojektidest. Komisjoni prioriteet on kiirendada tehnilise abi andmist sidusrühmadele, et koostada 2016. aastal kavad väiksemate energiatõhususe projektide

⁵ Reformitud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest on ajavahemikuks 2014–2020 eraldatud kliimameetmetele 114 miljardit eurot. Kavandamine on toimunud laiapõhjalises koostöös asjaomaste sidusrühmadega. Selle tulemusena on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendite osakaal kliimameetmete rahastamisel 25 %, mis ületab ELi üldeelarve puhul eesmärgiks seatud 20 % taseme. Toetus seisneb enamasti rahastamisvõimalustes, sest see hõlmab ka tugeva piirkondliku koostöö, suutlikkuse suurendamise ja tehnilise abi komponente.

⁶ Ülevaade CO₂-heite vähendamisele ja energiatõhususe suurendamisele suunatud investeerimiskavade projektidest: http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/sector-factsheet-energy_en.pdf

ühendamiseks ja seeläbi kriitilise massi saavutamiseks. Kõnealused kavad peaksid pakkuma investoritele paremaid võimalusi energiatõhususse investeerimiseks ja muutma kapitali kättesaadavamaks riiklike, piirkondlike või kohalike energiatõhususplatvormide ja -programmide jaoks. Nimetatud kavad hõlmavad projektide väljatöötamiseks antava abi ja tehnilise abi tõhustamist Euroopa investeerimisnõustamise keskuse kaudu, mille komisjon ja Euroopa Investeerimispank asutasid eesmärgiga aidata avaliku sektori projektide elluviijatel oma projekte struktureerida ning edendada standardtingimustega rahastamiskavasid, eriti hoonete valdkonnas⁷.

Kõnealuse ülemineku puhul on finantseerimisasutused olulised partnerid. Samuti on uuenduste elluviimise seisukohast olulised hästitoimivad piiriülesed kapitalivood ning integreeritud ja jätkusuutlikud kapitaliturud. Seda silmas pidades on tähtsal kohal kapitaliturgude liidu⁸ loomiseks juba võetud või kavandatud meetmed. Puhtale energeetikale ülemineku tagamisele nii ühtse turu piires kui ka väljaspool seda võivad kaasa aidata Euroopa Keskpank ja liikmesriikide keskpangad, Euroopa Investeerimispank ja Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank, Roheline Kliimafond ning muud sellised rahvusvahelised finantsasutused nagu Maailmapank, aga ka riiklikud arengupangad. Vastusena 2015. aasta aprillis G20 esitatud taotlusele hinnata, kuidas finantssektor saaks arvesse võtta kliimaga seotud küsimusi, asutas finantsstabiilsuse nõukogu (FSB) kliimaga seotud finantsteabe avalikustamise rakkerühma, kelle eesmärk on aidata turuosalistel kliimaga seotud riske paremini mõista ja nendega paremini toime tulla. G20 on hiljuti moodustanud uurimisrühma keskkonnahoidliku rahastamisega seotud küsimuste analüüsimiseks. Euroopa tasandil on Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu avaldanud vähese CO₂-heitega majandusele üleminekut ja finantssektori jaoks esinevaid võimalikke riske käsitleva aruande⁹.

CO₂-heite maksustamine ja fossiilkütuste toetused

Puhtale energeetikale ülemineku puhul ülemaailmselt võrdsete tingimuste edendamise lahutamatu osa on CO₂-heite maksustamine, mis võib toimuda heitkogustega kauplemise kujul, nagu ELis, maksude kehtestamise kaudu või muude majanduslike ja/või maksuvahendite abil. EL peaks jagama aktiivsemalt oma kogemusi selles valdkonnas nende riikidega, kes peavad hakkama CO₂-heidet maksustama. Nende riikide hulka kuuluvad jätkuvalt näiteks Hiina ja Lõuna-Korea, kus luuakse heitkogustega kauplemise süsteeme, ning mitmed muud riigid, sealhulgas kõik tähtsamad majandusriigid, kus rakendatakse taastuvenergia tehnoloogiat ja täiustatakse energiatõhususe poliitikat. Kuigi Pariisi kokkulepe on ülemaailmse haarde tõttu teedrajav saavutus, erinevad riikide tasandil kindlaks määratud eesmärgid ulatuse poolest ning ebavõrdsete tingimuste säilimine võib tööstussektorid panna ebasoodsasse konkurentsiolukorda. Euroopa Ülemkogu on teinud strateegilise otsuse säilitada lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise kord ka pärast 2020. aastat ning kohaldada CO₂-heite ülekandumist käsitlevaid kavandatavaid sätteid ELi heitkogustega kauplemise süsteemis.

⁷ Energialiidu olukord aastal 2015.

⁸ Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava, COM(2015) 468 final.

⁹ https://www.esrb.europa.eu/pub/pdf/asc/Reports_ASC_6_1602.pdf

Tänu sellele on saavutatud õige tasakaal, kuid olukorda tuleks järgmise aastakümne jooksul jälgida.

CO₂-heite ja energia hinnakujunduse väljavaadet nõrgendab ka naftahinna praegune madal tase. See võib anda hea võimaluse mitte üksnes CO₂-heite maksustamiseks, vaid ka fossiilkütuste toetuste kõrvaldamiseks, mis Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmetel moodustasid 2013. aastal üleilmselt 548 miljardit USA dollarit. Sellised toetused on suurim takistus puhta tehnoloogia valdkonnas toimuvale innovatsioonile ning see kajastub ka G20 ja G7 üleskutsetes fossiilkütuste toetuste kaotamiseks. Peagi avaldatavas ELi energiahindade ja kulude aruandes käsitletakse uusimaid fossiilkütuste toetustega seotud andmeid.

Linnade, kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartnerite roll

Puhtale energeetikale ülemineku üheks eelduseks on ka uue hoo andmine sellesuunalisele tegevusele, mis hõlmab mitmeid kodanikuühiskonna sidusrühmi – kodanikke, tarbijaid, sotsiaalpartnereid, VKEsid, uuenduslikke idufirmasid ja ülemaailmse konkurentsivõimega tööstusharusid. Pariisi konverentsi ja Lima-Pariisi tegevuskava (ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi eesistujariikide Peruu ja Prantsusmaa algatus) eesmärk oli tuua üleilmselt kokku enneolematult palju valitsusväliseid osalejaid, et kiirendada koostööd uue kokkuleppe rakendamist toetavate kliimameetmete alal. ELil on ainulaadne võimalus lisada vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku põhimõtte kõigi valdkondade ja kõigi juhtimistasandite eesmärkide hulka.

Suur osa tulevatest muudatustest toimub tegelikult arukates linnades ja linnapiirkondades. Linnade tasandil ja linnapoliitikaga seoses tehtav töö peab seega 2016. aastal intensiivsemaks muutuma; muu hulgas tuleb toetada tervikliku ja üleilmse linnapeade pakti tulemusena välja töötatud meetmeid ja kohalike omavalitsuste jaoks ühtse kontaktpunkti loomist. See peaks võimaldama kohalikel ametiasutustel paremini kaasa aidata ELi üleminekule vähese CO₂-heitega majandusele ning pakub Euroopa ettevõtetele võimalust kasutada arukate linnade uuendusliku tehnoloogiaga seotud konkurentsieelist kogu maailmas.

Kliimadiplomaatia ja ülemaailmsed meetmed

Kliimameetmed on üks peamisi strateegilisi välispoliitilisi küsimusi, mis mõjutab ELi välispoliitika kujundamist näiteks arenguabi ja koostöö, naabus- ja laienemispoliitika, rahvusvahelise teadus- ja tehnikaalase koostöö, kaubanduse, majandusdiplomaatia ja julgeoleku valdkonnas. Pariisi konverentsilt saadud hoogsa tempo säilitamine nõuab jätkuvaid poliitilisi ja diplomaatilisi jõupingutusi ülemaailmsel tasandil.

Nõukogu kokkuleppe¹⁰ kohaselt tuleb 2016. aastal kliimadiplomaatia raames: i) jätkata kliimamuutuste esiletõstmist strateegilise prioriteedina, ii) toetada Pariisi kokkuleppe ja kliimakavade rakendamist ning iii) suurendada jõupingutusi, et käsitleda kliimamuutuste, loodusvarade (sh vee), heaolu, stabiilsuse ja rände vahelisi seoseid.

¹⁰ Nõukogu järeldused, mis käsitlevad Euroopa kliimadiplomaatiat pärast ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärku.

Kliimamuutustega seotud rahastamisega seoses on EL ja selle liikmesriigid võtnud kohustuse suurendada kliimamuutustega seotud rahastamist oluliste leevendusmeetmete ja rakendamise läbipaistvuse kontekstis, et anda oma panus arenenud riikide eesmärki eraldada väga mitmesugustest riiklikku ja erasektoris kuuluvatest, kahe- ja mitmepoolsetest ning muu hulgas alternatiivsetest rahastamisallikatest 2020. aastaks ühiselt 100 miljardit USA dollarit aastas. Kui ELi arenguabi suureneb kavakohaselt, aitab see katta märkimisväärse summa ELi osast 100 miljardi dollari suuruses kogueesmärgis. Mitmeaastase finantsraamistikuga aastateks 2014–2020 on EL võtnud kohustuse tagada, et 20 % eelarvest kasutatakse kliimaga seotud projektide ja poliitikavaldkondade rahastamiseks. Väliskulusid silmas pidades rohkem kui kahekordistub arenevatele riikidele suunatud kliimamuutustega seotud rahastamine, mis võib moodustada koguni 14 miljardit eurot kõigist kliimameetmete jaoks tehtavatest kulutustest. Üha suurem osa nendest vahenditest investeeritakse kohanemisse, innovatsiooni hõlbustamisse ja suutlikkuse suurendamisse.

Et abistada arengumaid kliimakavade täitmisel, tugevdatakse alates 2020. aastast toetusprogramme (nt „Ülemaailmne kliimamuutuste liit +”). Sellega seoses tuleb täiel määral ära kasutada kliimameetmete, Addis Abeba tegevuskava ja säästva arengu tegevuskava 2030 vahelist koostoiimet. See hõlmab ka ELi osalemist Aafrikas taastuenergia algatuses. Laienemis- ja naabruspoliitika raames jätkab EL partnerriikidega poliitilise dialoogi pidamist ja nende toetamist. Erilist rõhku pannakse suutlikkuse suurendamisele.

Käimasolevaid kahe- ja mitmepoolseid läbirääkimisi keskkonnakaupade ja -teenustega kauplemise liberaliseerimise teemal tuleks kiirendada, et soodustada üleilmselt meetmete võtmist kliimamuutuste leevendamiseks ja luua ärivõimalusi Euroopa ettevõtetele. EL peaks jätkuvalt täitma oma juhtrolli ulatuslike meetmete propageerimisel seoses Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni ja Rahvusvahelise Mereorganisatsiooniga kasvuhoonegaaside heite teemal peetavate läbirääkimistega ning Montreali protokollile üle peetavate läbirääkimistega.

3.2. 2030. aasta energia- ja kliimapoliitika õigusraamistik

Vahetult pärast Pariisi kliimakonverentsi peavad kõik riigid andma oma kohustustele poliitikameetmetega konkreetse sisu. Oktoobris 2014 kehtestas Euroopa Ülemkogu ELi kliima- ja energiapoliitika raamistiku aastani 2030 ning püstitas seega ulatusliku liidusise eesmärgi, mis puudutab kõiki tööstusvaldkondi ja mille kohaselt tuleks 2030. aastaks vähendada kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 40 %; samuti püstitati eesmärk suurendada taastuenergia osakaalu ja energiatõhusust vähemalt 27 %¹¹. Pariisi kokkulepe annab tõestust ELi lähenemisviisi õigsusest. Euroopa Ülemkogu heaks kiidetud 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistiku rakendamine on Pariisi kokkuleppe järelmeetmena esmatähtis.

Komisjon on kõnealuse protsessi juba käivitanud, esitades ettepaneku vaadata läbi ELi heitkogustega kauplemise süsteem, mis hõlmab 45 % ELi kasvuhoonegaaside heitest. Komisjon esitab järgmise 12 kuu jooksul ülejäänud olulised seadusandlikud ettepanekud

¹¹ Energiatõhususe eesmärk vaadatakse 2020. aastaks läbi, pidades silmas ELi tasandil 30 % sihi saavutamist.

2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistiku liidusiseseks rakendamiseks õiglasel ja kulutõhusal viisil, mis tagab liikmesriikide jaoks maksimaalse paindlikkuse ning hoiab õiget tasakaalu riiklike ja ELi tasandi meetmete vahel. Järgmise sammuna valmistab komisjon ette ettepanekuid jõupingutuste jagamist käsitleva otsuse ning maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse (LULUCF) kohta. Samuti teeb komisjon ettepaneku võtta vastu õigusakt, mis käsitleb usaldusväärse ja läbipaistva juhtimismehhanismi loomist ning kliima- ja energiapoliitikaga seotud kavandamis- ja aruandlusnõuete lihtsustamist 2020. aasta järgsel perioodil.

Lisaks sellele esitab komisjon poliitilised ettepanekud, mis on vajalikud ELi õigusraamistiku kohandamiseks, et muuta energiatõhusus esmatähtsaks ning tugevdada ELi üleilmset juhtrolli taastuvenergia valdkonnas kooskõlas Euroopa Ülemkogu 2014. aasta oktoobri järeldusega. See hõlmab energiaturu uut ülesehitust, millega seatakse tarbijad energiasüsteemi keskmesse, võimaldatakse nõudlusele reageerimine ja suurendatakse paindlikkust. Lisaks on komisjon sel aastal juba esitanud energiajulgeoleku paketi, et tegeleda viivitamata rahvusvahelise energeetikaolukorra arengutest tulenevate uute probleemidega.

4. Kokkuvõte

EL oli nii enne Pariisi konverentsi kui selle ajal arenenud ja arenevatest riikidest koosneva kõrgeid sihte seadva koalitsiooni keskmes. EL peab jätkama kõrgete eesmärkide poole pürgimist nii liidusiseselt kui ka rahvusvaheliselt, et tagada tulemuslik üleminek vähese CO₂-heittega majandusele.

- Pariisi kokkulepe tuleks allkirjastada ja ratifitseerida nii kiiresti kui võimalik. Kokkuleppe allkirjastamise ettepanek on lisatud käesolevale teatisele.
- EL peab vähese CO₂-heittega majandusele üleminekut soodustava keskkonna kindlustamiseks rakendama laia valiku omavahel seotud poliitikameetmeid, strateegilisi raamistikke ja vahendeid, mida on esile tõstetud Junckeri juhitava komisjoni kümne prioriteedi raames, eelkõige seoses vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste projektiga.
- ELi 2030. aasta energia- ja kliimapoliitika õigusraamistiku kehtestamine tuleb kiiresti lõpule viia vastavalt Euroopa Ülemkogu 2014. aasta oktoobri järeldustele. Euroopa Parlamendis ja nõukogus tuleks eelseisvaid seadusandlikke ettepanekuid kiiresti menetleda.
- Kõik osalised peavad olema valmis täiel määral osalema Pariisi kokkuleppe kohases läbivaatamise protsessis, mille eesmärk on saavutada eesmärk hoida globaalne soojenemine tunduvalt alla 2 °C ning teha jõupingutusi, et piirata temperatuuri tõusu 1,5 °C-ni.